

TÜRÜK

*Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*

2017, Yıl:5, Sayı:10

Geliş Tarihi:05.05.2017

Kabul Tarihi:15.05.2017

Sayfa:70-83

ISSN: 2147-8872

ŞEYH ŞABÂN-I VELÎ İLE İLGİLİ ANLATILARIN ANLATI ORTAMLARI*

Gülten Küçükbasmacı**

Özet

Kastamonu’da 16. yüzyılda yaşayan Şeyh Şabân-ı Velî, Halvetîyye’nin Şabâniyye kolunun kurucusudur. Hazreti Pîr de denilen Şeyh Şabân-ı Velî hakkında kerametler anlatılmakta; külliyesi şehir içi ve dışından pek çok kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Hazreti Pîr’in etrafında zamanla çeşitli inanış ve uygulamalar oluşmuştur. Türbesinin her türlü dilek, sıkıntı ve hastalık için ziyaret edildiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla Şeyh Şabân-ı Velî halkbilimi çalışmaları açısından da önemli bir yerde durmaktadır.

Şeyh Şabân-ı Velî ile ilgili olarak pek çok anlatı anlatılmaktadır. Menkıbe, efsane ve memorat olarak adlandırabileceğimiz bu anlatıların oluşma ortamı sözlü kültür ortamıdır. Günümüzde bu anlatıların bir taraftan sözlü kültür ortamında anlatılmaya devam ettiği, diğer taraftan yazılı kültür ve elektronik kültür ortamlarında da yer bularak sürekliliğini koruduğu görülmüştür. Bu makalede, Şeyh Şabân-ı Velî etrafında oluşan anlatılar bağlamsal kuram çerçevesinde “sözlü kültür”, “yazılı kültür” ve “elektronik kültür” ortamları olmak üzere üç seviyede ele alınacaktır. Sözlü kültür ortamı temelli olan anlatıların yeni iletişim ortamları aracılığıyla (dergi, kitap, internet vb.) nasıl ve hangi şekilde yayıldığı sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Şabân-ı Velî, anlatı, sözlü kültür, yazılı kültür, elektronik kültür

* Bu makale, II. Uluslararası Şeyh Şabân-ı Velî Sempozyumu’nda, “Sözlü Kültür Ortamından Elektronik Kültür Ortamına Hazret-i Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ile İlgili Anlatılar” başlığıyla sunulan ve bildiri kitabında basılan bildirinin yeniden kurgulanmış şeklidir.

** Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, orcid.org/0000-0002-1715-7843, gultengonul@gmail.com

ENVIRONMENT NARRATIVES ABOUT ŞEYH ŞABÂN-I VELÎ

Abstract

Şeyh Şabân-ı Velî, who lived in Kastamonu in the 16th century is the founder of the Şabâniyye section of the Halvetiye sect. Şeyh Şabân-ı Velî is also called as Hazret-i Pîr and he has miracles told about him. His social complex is visited by many people both from inside and outside the city. Various beliefs and practices were formed around him over time. It is observed that Hazret-i Pîr's shrine has become a place of hope for any kind of wish, trouble and disease. Therefore Şeyh Şabân-ı Velî' has also an important place in terms of folklore studies.

There are many narratives told about Şeyh Şabân-ı Velî. The environment of these narratives which can be called as hagiography, legend and memorate is oral culture environment. Today it is seen that these narratives continued to be told in oral culture environment as well as finding a place for themselves in written and electronic culture environments. In this paper the narratives created around Şeyh Şabân-ı Velî will be discussed in three levels as "oral culture", "written culture" and "electronic culture" environments within the frame of a contextual concept. It will be questioned how and in which ways these narratives, which have the basis of oral culture environment, are spread via new communication environments (magazine, book, internet etc.).

Keywords: Şeyh Şabân-ı Velî, narrative, oral culture, written culture, electronic culture

Giriş

Türk halk anlatılarının oluştuğu temel ortam sözlü kültür ortamıdır. Sözlü kültür ortamı yüz yüze iletişime dayanan bir ortamdır. Sözlü kültürün ardından, sesli sözün yazıyla mekâna bağlanması ve teknolojiye gelişmelerle birlikte yazı yaygınlaşmış; bilginin saklanması, iletilmesi köklü değişiklikler geçirerek yazılı kültür ortamı şekillenmiştir. Neticede söz ve yazı temelli yeni araçlar gelişerek iletişimde yeni boyutların ortaya çıkmasıyla elektronik kültür ortamı ile karşı karşıya kalınmıştır. Walter J. Ong, "yazı hakkında en ufak bilgisi olmayan" kültürler "birincil sözlü kültür", matbaanın egemenliğiyle başlayan kültüre "yazılı kültür", "varlığı yazı ve matbaa teknolojilerine dayanan televizyon, radyo ve televizyona özgü" elektronik kültür dönemine de "ikincil sözlü kültür" çağı demektedir (1999, 13-15). Sözlü kültür ortamı üzerinde şekillenen yazılı kültür ve elektronik kültür, bilginin kuşaktan kuşağa olan yolculuğunu etkilemiştir. Bilgi, sözlü kültür ortamının ardından şekillenen yeni ortamlarda, yeni iletişim şekilleriyle yolculuğuna devam etmektedir.

Tasavvuf tarihinde önemli bir yeri olan Halvetiyye tarikatının Şabâniyye kolunun kurucusu olarak Kastamonu'da 16. yüzyılda yaşayan Hazreti Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ile ilgili olarak pek çok anlatı şekillenmiştir. Bu anlatıların esasını kerametler oluşturur. Bir velînin diğer insanlardan farklı düşünülmesinde en önemli etken olan keramet, "sûfilerin izhar

ettikleri hârikulâde olaylar” olarak tanımlanmaktadır (Ocak 2010, 27). Velîlerin kerametlerini anlatan hikâyelere de menkıbe denir.

Menkıbe, efsane ve memorat¹ olarak adlandırabileceğimiz Şeyh Şabân-ı Velî çevresinde şekillenen anlatıların oluşma ortamı sözlü kültür ortamıdır. Ömer Fuâdî'nin kaleme aldığı menakıpnameden yola çıkarak bu anlatıların Şabân-ı Velî hayattayken oluşmaya başladığını ve bu oluşumun günümüzde de devam ettiğini söyleyebiliriz. Makalede, anlatıların oluştuğu kültür ortamları 16. yüzyıldan günümüze doğru sözlü kültür, yazılı kültür ve elektronik kültür sıralamasıyla ele alınarak, anlatıların bu ortamlardaki bağlamı sorgulanmıştır. Sözlü kültür temelli anlatıların yeni kültür ortamlarında nasıl ve hangi şekilde yayıldığı görülmeye çalışılmıştır. Söz konusu anlatıların, günümüzde bir taraftan sözlü kültür ortamında anlatılmaya devam ettiği, diğer taraftan yazılı kültür ve elektronik kültür ortamlarında da yer bularak sürekliliğini koruduğu görülmüştür.

1. Şeyh Şabân-ı Velî ile İlgili Anlatıların Sözlü Kültür Ortamı

Şabân-ı Velî etrafında oluşan anlatıların şekillendiği ortam sözlü kültür ortamıdır. Anlatıların sözlü kültür ortamını tasvir edebilmek adına Şabân-ı Velî'ye dair bilgi vermek yerinde olacaktır. Halvetîyye tarikatının Şabâniyye kolunun kurucusu olan Şeyh Şabân-ı Velî'nin doğum tarihi konusunda kaynaklarda farklı bilgilerle karşılaşılmakta; bu tarihin 886/1481 (Çifçi 2011, 7) olduğu kabul edilmektedir. Kastamonu'nun Taşköprü ilçesinde dünyaya gelmiştir. Doğmadan babasını, küçük yaşta annesini kaybetmiş; Taşköprü ve Kastamonu'daki öğreniminin ardından kendisini evlat edinen bir hanım tarafından İstanbul'a gönderilmiştir. Şabân-ı Velî, medrese öğrenimini tamamlayınca Kastamonu'ya dönmek üzere yola çıktığında Hayreddîn Tokadî (ö. 1525) ile karşılaşır ve onun dervişi olur. On iki yıl Hayreddîn Tokadî'nin tekkesinde terbiye gördükten sonra halife olarak muhtemelen 1530-31 senesinden sonraki bir tarihte Kastamonu'ya gönderilmiştir. Sünnetî Efendi Mescidi denilen yerde tekkesini kurmuştur. Şeyh Şabân-ı Velî, 18 Zilkade 976/4 Mayıs 1569 Çarşamba günü vefat etmiş ve tekkesinin bahçesine defnedilmiştir. Pek çok halife yetiştirmiştir, yazılı bir eser vermemiştir (Tatçı 2012, 3-16). Türbe 1611 tarihinde tamamlanmıştır (Mehmet Behçet 1998, 105).

Geleneksel Osmanlı toplumunda tekke, menkıbelerin sözlü kültür bağlamının en önemli ortamıydı. Şeyh Şabân-ı Velî ile ilgili anlatıların şekillendiği sözlü kültür ortamının merkezi de Şeyh Şabân-ı Velî tekkesidir. Honsalar Camiinde halka hizmet eden Hz. Pîr, bir yangın hadisesi üzerine Hisarardı'ndaki Seyyid Sünnetî Mescidi yakınlarında bir ev alınmasıyla buraya taşınır (Yazar, 1985: 177-178) ve irşat faaliyetlerine mescitte devam eder. 1580'de cami inşa edilir. Hz. Pîr'in vefatının ardından türbe ve kütüphane yapılır. Zaman içinde dergâh evleri, mutfak, şadırvan inşa edilerek külliye bugünkü halini almıştır.² Tekkenin, daha

¹“Tabiatüstü ferdi bir tecrübenin, yaşayan veya ondan dinlemiş birisi tarafından anlatılan şahsa bağlı hikâye” (Kvideland 1991, 19; aktaran Çobanoğlu 2003, 21) olarak tanımlanan memorat kelimesinin karşılığı olarak Hande Birkalan'ın “kişisel deneyim hikâyeleri” (2002); Öcal Oğuz'un “deneyimlenmiş efsane” (2005, 6); Gürol Pehlivan'ın “inanç anısı” (2009, 90) kelimelerini kullandıkları görülmektedir.

² Külliye hakkında kısa bilgi için: Kemal Kutgün Eyüpgiller, “Şabân-ı Velî Külliyesi”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 38, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, 210-211.

Şabân-ı Velî hayattayken adak yeri haline geldiği; başı darda kalanların Şabân-ı Velî'ye başvurdukları; hastaların şifa umuduyla dua talep ettikleri; gayrimüslimlerin de uğrak yeri olduğu Ömer Fuâdî'nin yazdığı menakıpnameden anlaşılmaktadır. Söz konusu menakıpnamede; tekkede irşat faaliyetlerinin yürütüldüğü, zikir gecelerinin tertip edildiği, Kur'an hatimleri yapıldığı, sohbet meclislerinin düzenlendiği tespit edilebilmektedir.

Şeyh Şabân-ı Velî külliyesi, anlatıların günümüz sözlü kültür ortamındaki merkezi olmaya devam etmektedir. Külliye, şehir içi ve dışından pek çok kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Şabân-ı Velî'nin türbesi etrafında çeşitli inanış ve uygulamalar oluşmuştur. Türbe, adaklar adanan ve her türlü dilek için dua edilen bir ziyaret yeri halindedir. Sünnette ve düğünlerde ziyarete gelinerek dua edilmektedir (Küçükbasmacı 2000, 163). Şeyh Şabân-ı Velî hakkında pek çok keramet anlatılmaktadır (Abdülkadiroğlu 1991, 46-54; Çağım 2005, 454-461). İnanışa göre Şeyh Şabân-ı Velî; kötü yolda olup, bundan vicdani rahatsızlık duyan kişileri; özellikle gayrimeşru yollarla geçimini sağlayan kadınlar ile hırsızları; rüyalarında türbesine çağırmakta ve doğru yola davet etmektedir. Rüyayı gören kişi türbeye gelip tövbe etmekte ve asa suyuyla yıkanarak yeni doğmuş gibi günahlarından arınmaktadır (Çağım 2005, 457). Bu yönüyle türbe, toplumda sosyo-psikolojik bir işleve de sahiptir.

Hız. Pîr ile ilgili anlatıların sözlü gelenekte anlatılmaya devam ettiği yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır (Abdülkadiroğlu 1991; Atlı 2012; Çağım 2005; Küçükbasmacı 2000; Yılmaz 2011). Diğer taraftan derlemeler, sözlü kültür ortamında yeni anlatıların oluştuğunu da göstermektedir. 2011 yılında yapılan bir çalışmada kendisiyle görüşülen ziyaretçilerden Şeyh Şabân-ı Velî Türbesinde adak adayanların % 87,2'si adaklarının gerçekleştiğini, ziyaretçilerinin % 35,4'ü adı geçen türbede dilekte bulunduğunu; % 45 türbede yaptığı dualarının kabul olduğunu, % 63,3'ü asa suyunun hastalıklara şifa olduğunu (Yılmaz 2011, 99, 100, 112, 125) ifade etmişlerdir. Aynı çalışmada 85 yaşındaki bir kaynak kişi, "Gençken her hafta köyden buraya yürüyerek ziyarete gelirdim ve türbeyi tavaf ederek dua ederdim. Yine bir ziyaretim sırasında türbeyi tavaf ederken Şeyh Şabân-ı Velî bana göründü. Ayrıca eskiden biz burada dua ederken burada yatan zatların da sesini duyardık, onlar da bizimle dua ederlerdi." diyerek bir memurat örneği vermiştir. Şeyh Şabân-ı Velî türbesinin bulunduğu mahallede yaşayan 65 yaşındaki bir başka kaynak kişi de; "Bir gün bir adam hırsızlık yapmış, çaldığı araba ile kaçarken Şeyh Şabân-ı Velî Türbesinin oradan geçiyormuş ki araba yürümez olmuş ve olduğu yerde kalmış. Oradan arabayı geçirememiş. Bunun üzerine korkuya kapılan hırsız, polis karakoluna giderek durumu anlatmış." (Yılmaz 2011, 127) diyerek günümüz ortamında şekillenen anlatıları örneklendirmiştir.

Yukarıdaki anlatılarda da görüldüğü gibi, bir velînin vefatından asırlar sonra bile keramet gösterebileceğine inanılmaktadır. Ancak kaynak kişiler; eskiden sarhoşlar, kötü niyetliler ve hayat kadınları Şeyh Şabân-ı Velî Türbesinin önünden geçemezken, insanlarda maneviyat kalmadığından ve buraya eski hürmeti göstermediklerinden, Hız. Pîr'in keramet göstermeyi bıraktığını (Yılmaz 2011, 127-128) düşünmektedirler. Bununla birlikte Semra Yılmaz'ın yaptığı çalışmada, "Türbe ile ilgili anlatılan hikâye ve menkıbelerin gerçekliğine inanıyor musunuz?" şeklinde yöneltilen soruya, ziyaretçilerin % 87,3'ünün verdiği "evet"

(2011, 161) cevabı, günümüz sözlü kültür ortamında efsanelerin inanç işlevinin devam ettiğini göstermektedir.

Hız. Pîr'in etrafında, sözlü kültür ortamında oluşmaya devam eden anlatılar makale, bildiri, kitap gibi çeşitli çalışmalarda yazıyla kayıt altına alınmaktadır. Ahmet Yaşar Zengin'in "Kastamonu Velileri" adlı kitabında yer alan anlatı bunun bir örneğidir. Olayı yaşayanların isminin de verildiği anlatıya göre külliyyede bulunan binaların bakımı yapıldıktan sonra mutfakta ateş yakılmak istenmiş, ancak Hız. Pîr'den izin alınmadan başarılı olunamamıştır (2004, 76). Bir başka inanışa göre Kastamonu'nun düşman işgaline uğramaması Hız. Pîr'dendir (Yazar 2001, 15). Yapılan derlemelerde yaşadıkları olağanüstü durumları; zor durumdan kurtulma, evlat sahibi olma, iş bulma gibi, Hız. Pîr'e bağlayanlarla karşılaşılmaktadır.³

Tekkelerin kapatılmasıyla menkıbeler en önemli sözlü kültür ortamını yitirmiştir. Ancak, menkıbelere konu olan velinin türbesi, anlatıların sürekliliğinde ve yeni anlatıların oluşmasında bir merkez olarak sözlü kültür bağlamı olma özelliğini korumuştur.

2. Şeyh Şabân-ı Velî ile İlgili Anlatıların Yazılı Kültür Ortamı

Matbaanın kullanılması ve yaygınlaşmasıyla birlikte yazılı kültür ortamı şekillenmiştir. Her ne kadar matbaadan önce halk anlatıları el yazmaları ile kitaplaştırılmış olsalar da el yazması kültürü, sözlü kültürden çok ayrı düşünülmemektedir. El yazmalarında bilgi metne hapsedilmesine rağmen ses-kulak üstünlüğü kaybolmamıştır (Ong1999,143). El yazması kültüründe anlatıcı ve dinleyicinin yerini, okuyucu ve dinleyici almıştır. İletişim biçimi, okuyanı dinleme üzerinedir. Bu iletişim biçimi ise matbaayla birlikte ortaya çıkan yazılı kültür ortamının iletişim biçiminden çok, sözlü kültür ortamının iletişim biçimine yakındır.

El yazması olarak çoğaltılan halk anlatıları, 1796'da bulunan taş baskıcılığın 1831'de Türkiye'ye gelişinden sonra taş baskıyla çoğaltılmaya başlanmıştır. Taş baskı, yazı ve hat sanatının tüm incelikleri basılabildiği için uzun süre yaygın olarak kullanılmıştır (Derman 1989, 2-3). XIX. yüzyılda halk anlatılarının yazıya geçirilmesi önemli bir aşamadır ve bu, sözlü kültürden yazılı kültüre geçişi ifade eder (Alpaslan 2002, 5). Peter Burke, matbaanın geleneksel sözlü kültürü uzun dönemde yok etmekle birlikte süreç içinde önemli bir bölümünü kayıt altına aldığını söylemektedir (1999,131).

Matbaanın 1729'da kullanılmasıyla yazılı kültür ortamının başladığı söylenebilir. Ancak yazılı kültür ortamının şekillenebilmesi için bir süre beklemek gerekecektir. Yazılı kültürün yayılmasında gazetecilik etkilidir ve matbaanın gazetecilik ve diğer alanlarda kullanımını XIX.

³ bkz. Çağınlar, Zekiye. "Kastamonu Halk Kültürü İçinde Yatır-Ziyaret İnanç ve Bu İnanç Çerçevesinde Şeyh Şabân-ı Velî Etrafında Oluşturulan Efsaneler", *İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, 2005, 445-467. Bir kaynak kişinin ifadesine göre kış günü Ilgaz'da karla kapanan yolda kaldıklarında önlere giderek kendilerine yardım eden kişi Hız. Pîr'dir. Kaynak kişinin eşinin Hız. Pîr'e yönelttiği yardım çağrısı gerçekleşmiştir. Ayrıca bir başka kaynak kişinin yedi Cuma Hız. Pîr'i ziyareti sonucu oğlu işe girebilmiştir. Hız. Pîr'in türbesinde dua ettikten sonra astsubaylık sınavı olduğunu öğrenen ve bu sınava başvuran bir başka kaynak kişi sınavda başarılı olduğunu anlatmıştır. Bir başka anlatıya göre Hız. Pîr, çocuk sahibi olamayan bir kadına rüyasında evlat edinmesi gereken çocuğu bildirmiş, çocuğun annesi de aynı rüyayı görmüş ve kaynak kişi rüyasında gördüğü adrese giderek çocuğu evlat edinmiştir.

yüzyılda yaygınlaşmıştır. 1864'te vilâyet merkezlerinde matbaa kurulması kararı alınır. Bu kararın ardından basılı eser sayısı artar (Çadircı 1997, 291). Bu karar, yazılı kültürün yaygınlaşması olarak da okunabilir. Kastamonu'da Vilâyet Matbaasının kurulduğu tarih 1868'dir. 1888'e kadar taş baskının kullanıldığı Kastamonu Vilâyet Matbaasında bu tarihten itibaren tipo baskı da kullanılmaya başlanmıştır. Kastamonu'nun kuruluşu kesin olarak bilinen ilk özel matbaası ise 1925 yılında İnebolu'da kurulan Hayrettin Matbaasıdır. Bunu diğer özel matbaalar izleyecektir (Demircioğlu 1973, 2-11).

Şeyh Şabân-ı Velî hakkında gerek hayattayken, gerek vefatında ve vefatının hemen ardından oluşan menkıbeler Hz. Pîr'in beşinci postnişîn-i Ömer Fuâdî (1560-1636) tarafından yazıya geçirilmiştir. Ömer Fuâdî, dostlarının isteğiyle, görenlerden ve duyanlardan dinlediği menkıbeleri bir menakıpnamede toplamıştır. Ancak daha sonra, okuması kolay olsun ve herkes tarafından anlaşılabilir diye sade ve daha kısa bir eser hazırlamıştır. Bu menakıpname, "Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî" adıyla 1604 yılında yazılmıştır. Atlı'nın tespitlerine göre bu eserin on dokuz nüshası vardır. Eser 1877'de "Menâkıb-ı Şerif-i Pîr-i Halvetî Hazret-i Şa'bân-ı Velî" adıyla ve yazarın "Türbenâme" adlı başka bir eseriyle bir arada Vilâyet Matbaası tarafından bastırılmıştır (Abdülkadiroğlu 1991; Atlı 2012; Bedirhan 2011; Tatcı ve Sever 2012; Yazar 1985; Yazar 2001). Eser beş bölümden oluşmaktadır. Dördüncü bölümde Hz. Pîr'in hayatı ile ilgili bilgilere ve kerametlerine yer verilmiştir.

Menakıpnameler birden fazla velî hakkında olabileceği gibi tek bir velî ile de ilgili olabilir. Müstakil menakıpnamelerin muhtevaları biyografi mahiyetinde ya da velînin vefatından çok uzun bir süre sonra kaleme alınarak toplama mahiyetinde olabilir (Ocak 2011, 236). Hz. Pîr'in menakıpnamesi biyografi mahiyetindedir. Kendisini sağlığında görenler hayattayken kaleme alınmıştır. Hz. Pîr adına kaleme alınan bu menakıpnamede, kendisinden sonra posta geçen dört halifesinin de menkıbelerine yer verilmiştir.

Ömer Fuâdî menakıpnameyi yazma sebebini, "peygamberlerin mucizelerine inanmak gibi velîlerin kerâmetlerine de inanmanın vâcib olması ve gerekliliği" olarak ifade etmiştir. Bu gereklilik üzerine velîlerin menkıbeleri derlenmiş, yazılmış ve sözleri tespit edilmiştir. Yazılan bu menkıbelerin, velîlerin âsîtanelerinde ve başka meclislerde okunduğu ve kerametlerin insanları etkilediği yine Ömer Fuâdî tarafından bildirilmektedir. Şabân Efendi'nin ve halifelerinin menkıbeleri ve kerametleri o zamana kadar yazılmadığı için Ömer Fuâdî'den menkıbeleri yazması talep edilmiştir (Ömer Fuâdî 2011, 11-16). Ömer Fuâdî'nin menakıpnameyi yazmasının bir başka sebebi Hazret-i Pîr'in menkıbelerinin unutulmasına mani olmaktır. Burada, söz ile yazıyı birbirinden ayıran önemli bir kabulle karşılaşırız: Söz uçar, yazı kalır. Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki Hz. Pîr'in menkıbelerinin yazıya geçirilmesiyle sözden yazıya, yazıdan söze olmak üzere anlatıların sürekliliği sağlanmıştır. Menakıpnamelerin kaleme alınmasının bir sebebi ise tekkede dervişlerin eğitiminde başvurulmasıydı. Ahmet Yaşar Ocak'a göre, menakıpnamelerin yazılışındaki temel amaç velînin müritlerinin yetişmesi ve tarikatın bütünlüğünü sağlamaktır (2011, 234).

Şabân-ı Velî menkıbelerinin toplandığı bir başka eser İbrahim Hâs'ın 1751'de kaleme aldığı "Tezkîtetü'l-Hâs" adlı tasavvuf büyüklerinin hayatları, olağanüstü halleri ve sözlerinin bir araya getirildiği eseridir. İbrahim Hâs anlattıklarını, Ömer Fuâdî'nin menakıpnamesinden

ve sözlü ortamdan topladığı rivayetlerden bir araya getirmiştir (Tatçı 2007, 310, 312). Ayrıca Ömer Fuâdî'nin menakıpnamesine, Şabân-ı Velî Dergâhı'nın son şeyhi Mehmed Atâullah Efendi zeyl yazmıştır (Tatçı ve Kurnaz 2010, 210).

Ömer Fuâdî'nin yazdığı menakıpnamenin matbaada basılması için uzun bir süre gerekecektir. Menakıpname, yazılışından 273 yıl sonra, 1877'de basılı hale gelebilmiştir. Bu aşamada Hz. Pîr'in menakıbının yazılı kültürdeki ikinci aşamasıyla karşılaşılır. Matbaanın yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte elyazmaları basılı hale gelmiş, okuryazarlığın artmasıyla da yazılı kültür yaygınlaşmıştır. Bu tarihten sonra menakıpnamenin yazılı kültür aracılığıyla yaygınlaşmasının hızlandığını söyleyebiliriz.

“Menâkıb-ı Şerîf-i Pîr-i Halvetî Hazret-i Şa'bân-ı Velî” adıyla basılan menakıpnamenin yazılı kültürdeki üçüncü aşaması, eserin Latin harflerine aktarılması, metin üzerinde yapılan akademik çalışmalar ve günümüz okuyucusu için metnin dilinin sadeleştirilmesidir. Menakıpname üzerine Ali Okumuş'un, “Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî” (1998) adıyla ve L. Nihal Yazar'ın, “Halvetîliğin Şa'bâniyye Kolu-Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî ve Türbenâme” (1985) adıyla yüksek lisans tezi hazırladıkları görülmektedir. Muhammed Safi, Ömer Fuadî'nin “Menakıb-ı Şeyh Şabân-ı Velî” ve “Türbenâme” (1998) adlı eserlerini günümüz okuyucusuna hitap etmesi için sadeleştirerek yayımlamıştır. Bir başka sadeleştirilmiş metin “Hz. Pîr Şâbân-ı Velî Menkıbeleri” adıyla Muhammed Bedirhan'ın (2011) hazırladığı metindir. Menakıpnamenin sadeleştirildiği yayınlar, anlatıların günümüz sözlü kültür ve elektronik kültür ortamlarında yayılmasını etkilemiştir.

Ömer Fuadî'nin kaleme aldığı menakıpname dışında da Şeyh Şabân-ı Velî'ye yer veren eserler bulunmaktadır. Nezihe Araz'ın, “Anadolu Evliyaları” (1984) adlı kitabında Hz. Pîr ve onunla ilgili anlatılar yer almaktadır. Bir başka yayın ise Türkiye Gazetesi tarafından yayımlanan “Evliyâlar Ansiklopedisi”dir. Ansiklopedinin 11. cildinde “Şa'bân-ı Velî” başlığıyla Hz. Pîr'e yer verilmiştir ve madde hazırlanırken yararlanılan kaynaklar arasında “Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî” de gösterilmektedir (1993, 112-121). Bu eserlerin anlatıları yaygınlaştırdığı düşünülebilir.

Doğrudan Hz. Pîr ile ilgili yazılan kitaplar, bir taraftan sözlü kültürden beslenmekte diğer taraftan da sözlü kültürü beslemektedir. Abdülkerim Abdulkadiroğlu'nun, “Halvetîlik'in Şa'bâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Velî ve Külliyesi” (1991) adlı eserinde menakıpnameden alıntılarla birlikte yazarın sözlü kültür ortamına dair birikimi de yer almaktadır. Fazıl Çiççi'nin, “Gönüller Sultanı Hakikat İlminin Üstadı Şeyh Şabân-ı Velî” (2011) adlı kitabında menakıpnameden alıntılara yer verilmiştir.

Şeyh Şabân-ı Velî etrafında oluşan inanış ve anlatıların günümüz sözlü kültür ortamından derlenmesiyle hazırlanan bilimsel çalışmalar da bu çerçevede değerlendirilebilir. Bu çalışmalar, her ne kadar akademik olsa da sözlü kültürü yazılı kültüre dönüştürmekte ve menkıbelerin yazılı ve sözlü kültürde sürekliliğine hizmet etmektedir. Anlatılar, akademik yayınlar ve kitaplar dışında dergiler aracılığıyla da yayılmaktadır. Örneğin, “Keşkül” adlı, tasavvufî konularda yayın yapan derginin 23. sayısı “Halvetilik” başlığıyla çıkmıştır ve Şabân-ı Velî'ye yer ayrılmıştır (<http://keskul.com.tr/sayilar/23-sayi> ET: 03.04.2014).

Yazılı kültür ortamındaki yayınların, sözlü kültür ortamından beslendiği, bununla birlikte anlatıların sözlü kültür ortamında yayılmasını sağladığı; Şabân-ı Velî'nin sözlü kültürdeki tanınırlılığını arttırdığı söylenebilir.

3. Şeyh Şabân-ı Velî ile İlgili Anlatıların Elektronik Kültür Ortamı

Teknolojinin giderek gelişmesiyle birlikte telefondan internete söz ve yazı temelli yeni araçlar gelişmiş, yeni iletişim biçimleri ortaya çıkmıştır. Elektronik kültür ortamı olarak tanımlanan bu ortamla beraber anlatıcı ile dinleyicinin aynı mekân paylaşma zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Günümüzde kaset, cd, sinema, video filmleri, vcd, dvd, radyo ve televizyon programları, internet siteleri ve web sayfaları aracılığıyla dinî yayınların insanlara ulaştırıldığı görülmektedir (Koçak 2003, 101). Hz. Pîr anlatılarının elektronik kültür ortamındaki görünümü radyo ve televizyon programları, özellikle de internet aracılığıyla. Türkiye'de radyo yayınları 1927'de, televizyon yayınları 1968'de; internet 1991'de başlamıştır.

Hz. Pîr Şeyh Şabân-ı Velî'ye yer veren televizyon ve radyo programları; televizyon ve radyo programlarının internet üzerinden yayınları; bilgi ve görsel sunan forum siteleri; Halvetilikle ilgili siteler, Kastamonu ile ilgili siteler, Bakanlık, Valilik ve Belediyenin siteleri, kişisel web siteleri, sosyal paylaşım ağları ve forumlar Hz. Pîr etrafında oluşan anlatıların elektronik kültür ortamını oluşturmaktadır. Elektronik kültür ortamı içinde internet, Şabân-ı Velî'ye en çok yer verilen ortamdır. 30.04.2014 tarihinde “Şeyh Şabân-ı Velî” ifadesiyle bir arama motoruna girildiğinde 92.900 sonuçla karşılaşılrken, 03.05.2017 tarihinde yapılan yeni bir taramada 240.000 sonuçla karşılaşılmıştır. Bu da internetin bilgiyi, sözlü ve yazılı kültür ortamlarına göre daha hızlı yaydığını düşündürmektedir. Elektronik ortamın efsanelerin yayılmasına olan etkisini Linda Degh, “Basın, radyo, TV hiç olmadığı kadar hızla efsaneye dönme potansiyeline sahip söylentileri ve efsaneleri geniş kitlelere naklederek tanıtır. Bu yüzden insanlar medya sayesinde yalnızca olaylar hakkında hızlı bilgi edinmezler, aynı zamanda gazetelerde, TV'de ve radyoda bir saat içerisinde pek çok versiyonlarını da görürler.” (2005, 353) diyerek belirtmektedir.

Türkiye'de 1991 yılında başlayan internet, Nebi Özdemir'e göre, gazete, radyo, telefon, faks, televizyon gibi kendinden önceki iletişim araçlarını da içinde barındıran, zaman ve mekân sınırlarını yok eden, geçmiş, bugün ve geleceği birleştiren sanal bir dünya yaratmıştır (2008, 289-290). İnternet, kitle iletişim araçlarının tamamını bünyesinde barındırır. Dolayısıyla yazma, okuma, konuşma, dinleme ve seyretme gibi ihtiyaçlar internet ortamında giderilmektedir. İnternet üzerinden ulaşılan ortamlardan biri facebook adlı paylaşım sitesidir. Burada (<https://www.facebook.com/search/str> ET: 03.05.2017) Şeyh Şabân-ı Velî ile ilgili sayfaların açıldığı görülmektedir. “Halveti Şeyh Şaban-ı Veli Yolu” adlı (<https://www.facebook.com/Halveti-Şeyh-Şaban-i-Veli-Yolu-1717603761881> 26 ET: 03.05.2017) sayfanın 03.05.2017 tarihi itibarıyla 4.051 beğeneni, 3.983 takipçisi bulunmaktadır. “Şeyh Şâbân-ı Velî Kültür Vakfı” (<https://www.facebook.com/pg/HzVeli/> likes ET.: 03.05.2017) adlı sayfanın ise 4.176 beğeneni, 4.134 üyesi görünmektedir.

İnternet ortamında Hz. Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ile ilgili bilgilere, anlatılara ve görsellere yer verilmekte; ancak akademik yazıların dışındakilerde genellikle kaynak gösterilmemektedir. <http://rehber.ihya.org/yenirehber/saban-i-veli.html> (ET: 01.05.2014) bu sitelerden biridir. www.halveti.net sitesinde (ET: 01.05.2014) “Pîr Şabân-ı Velî Hazretleri” başlığıyla menkıbeler verilmekteyse de kaynak belirtilmemiştir. <http://www.kastamonukulturturizm.gov.tr/TR,63891/hzpir-seyh-saban-i-veli-kulliyesi.html> (ET: 01.11.2013) sitesinde yer alan alıntılarının kaynağı yoktur. www.frmtr.com sitesinde (ET: 01.05.2014) “Şeyh Şa'ban-ı Veli Hazretlerinin Kerametleri” başlığıyla fotoğraflar verilmekte ve “Şeyh Şa'ban-ı Veli hakkında sınırsız efsane anlatılmaktadır. Anlatılan bu efsanelerden bazıları şunlardır” denilerek anlatılara yer verilmiş, ancak kaynak gösterilmemiştir. <http://ilminfazileti.blogcu.com/seyh-sa-ban-i-veli-hazretleri/8675254> (ET: 01.05.2014) sitesinde de bir önceki siteyle aynı fotoğraflara ve alıntılara yer verilmiş, kaynak gösterilmemiştir. <http://www.risaleforum.net/tasavvuf-111/ehli-sunnet-tarikat-ve-cemaatler-112/34236-hzpir-seyh-sabani-veli.html> (ET: 01.05.2014) sitesinde “Hz. Pîr Şeyh Şabân-ı Velî” başlığıyla bilgiler ve anlatılar verilmiş, sadece alıntı olduğu belirtilmiştir. www.islamiyasam.com (ET: 01.05.2014) sitesinde “Pîri Muazzam Şeyh Şabân-ı Velî” başlığıyla verilen yazıya “alıntı” notu düşülmüş, ancak kaynak belirtilmemiştir. www.mehmedeminguvener.com (ET: 01.05.2014) sitesinde ise alıntı yapılan yazılı kaynaklar belirtilmiştir.⁴

<http://www.semerkandaile.com/Detay.aspx?YaziID=426>, [http://www.lamelifdergisi.com/dergidetay.asp?name=ISLAM_BUYUKLERI/_Hazreti_Pir_Seyh_Saban-i_Veli_\(ks\)](http://www.lamelifdergisi.com/dergidetay.asp?name=ISLAM_BUYUKLERI/_Hazreti_Pir_Seyh_Saban-i_Veli_(ks)) (ET: 01.05.2014) adresleriyle yayın yapan dergilerde de Hz. Pîr'e yer verilmiştir. sufi.20m.com/sabanveli.htm (ET: 01.05.2014) adlı site anlatılara yer vermektedir. Bu sitede yer verilenlerin Fuâdî'nin eserindeki menkıbeler arasında geçtiği görülür. Bu sitedeki anlatıların bazılarının sözlü kaynaklardan da derlendiği Çağınlar'ın (2005, 11) çalışmasından anlaşılmaktadır.

Akademisyenlerin kişisel web sitelerinde yer alan akademik yazılarda da anlatılarla karşılaşılmaktadır. web.deu.edu.tr/ilyas/kastamonu/sabaniveli/sabaniveli.htm (ET: 25.03.14); <http://www.kerimkara.com/seyh-saban-i-veli.html> (ET: 03.04.2014) ve <http://www.yasarkalafat.info/index.php?ll=news&w=1> (ET: 03.04.2014) siteleri örnek gösterilebilir.

www.youtube.com/watch?v=bFENk8LjHu4 (ET: 02.05.2014) bağlantısında “Pîr Şeyh Şabân-ı Veli Hazretleri (ks)” başlığıyla “dini sohbet” yüklenmiş ve “17 Haziran 2012-Dini Sohbetler tarafından yüklendi.” notu düşülmüştür. “Kastamonu Türbeleri” başlığıyla yine “youtube”da Hz. Pîr türbesinde yapılan çekimler yer almaktadır.

Sancaktepe Belediyesi tarafından Şeyh Şabân-ı Veli Bilgi ve Kültür Merkezi adıyla açılan bilgi evinin tanıtımının yapıldığı internet sitesinde de “Şabân-ı Velî Kimdir?” başlıklı bölümde Hz. Pîr'in hayatına, kerametlerine yer verilmektedir ([http:// www.](http://www.)

⁴ Alıntı yapılan kaynaklar şöyle belirtilmiştir: 1. Şakâyık-ı Nu'mâniyye Zeyli (Atâî), s.199; 2. Tam İlmihal Seâdet-i Ebediyye (49. Baskı) s.1147; 3. Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî; 4. Sefinet-ül-Evliyâ c.3, s. 381; 5. İslâm Âlimleri Ansiklopedisi c.14, s.364; 6. Anadolu Evliyalari, Nezihe Araz.

sancaktepebilgievi. gen. tr/bilgievi.aspx?sayfa=kimkimdir&id=11 ET: 01.05.2014). Görüldüğü gibi elektronik kültür ortamı, yazılı kültür ve sözlü kültür ortamındaki bilgileri kullanmıştır.

Hız. Pîr etrafında sözlü gelenekte oluşan anlatıların bir taraftan yazıya geçirilmesi, diğer taraftan sözlü gelenekte günümüzde yaşıyor olması ve elektronik ortamda da kendine yer bulmasına örnek olarak asa suyu ile ilgili anlatılar verilebilir. Halk arasında “Asa Suyu” ile ilgili şu rivayet dolaşmaktadır: Şeyh Şabân zamanında bir adam hacca gitmek ister; ancak çok fakir olduğundan gidemez. Bir gün Hız. Pîr’in yanında bu isteğini yine dile getirir. Ağlayarak, “Hiç olmazsa zemzem suyundan içebilseydim.” der. Bunun üzerine Hız. Pîr elindeki asayı yere vurur ve yerden su çıkar (Küçükbasmacı 2000, 163). Asa suyunun çıkışıyla ilgili başka bir anlatıya göre de; Hız. Pîr’in sabah namazını tayy-ı mekân ederek Kabe’de kıldığını inanmayanlar delil olarak Kabe’den zemzem getirmesini isterler. Bunu duyan Şeyh Şa’bân-ı Velî, şimdi yanında ev bulunan külliye’nin önündeki kayalıkların dibine esasını vurur ve vurduğu yerden “asa suyu” çıkar (Atlı 2012, 56). Bir başka rivayet de, “Halkın zemzem suyuna benzettiği bu suyun çıkışı ile ilgili halk anlatısına göre susuzluk çeken Kastamonu halkına Hac’dan dönen hazret bastonunu vurarak çıkardığı bu suyu armağan eder.” (Kalafat ve Turan 2013, 67) şeklindedir. Asa suyunun hastalıklara şifalı olduğuna inananlar, şifayı; suyun “Kâbe”den gelmesine, tadının “zemzem”e benzemesine, “mübarek yer”de bulunmasına” ve “zatın kerameti”ne bağlamışlardır (Yılmaz 2011, 126). Söz konusu örneklerde asa suyu merkezli anlatılar ve inanışlar sözlü kaynaklardan derlenerek yazıya geçirilmiştir.

Sözlü kaynaklardan derlenen bilgilerin internet ortamında yer aldığına örnek olarak ise, Kastamonu’nun 20. yy. değerlerinden kabul edilen Mehmet Feyzi Efendi’nin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nün internet sayfasında yer verilen sözleri gösterilebilir. Söz konusu sayfada şu ifadeler yer almaktadır: “Nuh Tufanı’nda Cebrail (a.s.) Kâbe civarından dört avuç toprak alarak dünyanın dört ayrı yerine atmıştır. Bu yerlerden birisi de Hız. Pîr civarıdır. Nitekim bölgenin taşlık yapısı Mekke kayalıklarına benzediği gibi asa suyunun tad ve kokusu da zemzem ile aynıdır” (www.kastamonukulturturizm.gov.tr/ belge/1-65967/hz.pir-seyh-saban-ı veli-kulliyesi-html ET: 01.11.2013).

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi anlatılar sözlü kültür ortamında oluşmakta, sözlü ortamdaki yazılı kültür ortamına aktarılmakta, günümüzün en yaygın iletişim ortamı olan internet ise hem sözlü hem yazılı kültür ortamının bilgisini kullanmaktadır. Sözdən yazıya, yazıdan söze, yazıdan yazıya, sözdən internete, internetten söze, yazıdan internete, internetten yazıya doğru bir devinim söz konusudur.

Sonuç

Velî, toplumun değerler sistemini temsil etmektedir. Dolayısıyla menkıbeler de toplumun sosyal değerlerini yansıtmaktadır. Toplumun gözünde insanüstü vasıflara sahip ve örnek bir şahsiyet olan velîye ait menkıbelerin; öğüt verme, örnek gösterme, toplumsal kural ve davranışları öğretme, bazı tutum ve davranışlardan vazgeçirme gibi işlevleri bulunmaktadır. Bu işlevlerin, menkıbelerin sürekliliğini sağlamada etkisi olduğu

öngörülebilir. Menkıbeler, sözlü kültürden sonra şekillenen yeni anlatım ortamlarında kendine yer bulmuştur.

Makalede; Şabân-ı Velî etrafındaki anlatıların hangi türe dâhil olduğu tartışılmadan, sözlü kültür ortamı kaynaklı olan menkıbe, efsane ve memoratların, yazılı kültür ve elektronik kültür ortamlarındaki varlığı ele alınmıştır. Bu anlatıların, sözlü kültür ortamında oluştuğu; Ömer Fuâdî'nin "Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî" adıyla kaleme aldığı menakıpname ile yazılı kültür ortamına aktarıldığı; matbaayla birlikte söz konusu eserin basılmasıyla bir taraftan sözlü kültürde anlatılmaya devam ederken diğer taraftan kitaptan okunduğu; radyo, televizyon ve bilgisayar gibi elektronik araçların günlük hayatta yerini almasıyla da elektronik ortama dâhil olduğu görülmüştür. Ayrıca, vefatından asırlar sonra bile sözlü kültür ortamında Hz. Pîr'le ilgili yeni anlatılar şekillenmektedir.

Menkıbeler, sözlü ortamdaki derlenerek yazıya geçirilmiş; yazılı metinler de sözlü ortamda menkıbelerin sürekliliğine katkı sağlamıştır. Elektronik kültür ortamı araçlarından özellikle internet; menakıp kitaplarından, akademik çalışmalardan aldığı anlatıları kullanmaktadır. Elektronik kültür ortamındaki anlatılar da sözlü ortamdaki anlatıların sürekliliğine katkıda bulunmaktadır. Sözel ürün yazılı ürüne ve yazılı ürün tekrar sözlü ürüne dönüşmekte; sözlü, yazılı ve elektronik ortamlar birbirini besleyerek anlatıları güncelle taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- ABDÜLKADİROĞLU, Abdülkerim (1991). Havetîlik'in Şa'baniye Kolu, Şeyh Şabân-ı Velî ve Külliyesi, Ankara: Kastamonu Şeyh Şa'bân-ı Velî Derneği Yayınları.
- ARAZ, Nezihe (1984). Anadolu Evliyaları, İstanbul: Atlas Kitabevi.
- ATLI, Sagıp (2012). "Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Türbesi Etrafında Oluşan İnanç ve Uygulamalar", Sufi Araştırmaları-Sufi Studies, S: 6, s. 51-64. www.sufiarastirmalari.com (ET: 25.09.2013).
- BİRKALAN, Hande (2002). "Sözlü Gelenekte Yeni Türler", Uluslararası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı, 26-28 Mayıs 2000, (Ed. İsmet Çetin ve Ayşe Yücel), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 111-120.
- ÇAĞIMLAR, Zekiye (2005). "Kastamonu Halk Kültürü İçinde Yatır-Ziyaret İnanç ve Bu İnanç Çerçevesinde Şeyh Şabân-ı Velî Etrafında Oluşturulan Efsaneler", İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 18-20 Eylül 2003, , Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, s. 445-467.
- ÇİFÇİ, Fazıl (2011). Şeyh Şabân-ı Velî, Kastamonu: Hazret-i Pir Şeyh Şabân-ı Velî Kültür Vakfı Yayınları.
- ÇOBANOĞLU, Özkul (2003). Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları, Ankara: Akçağ Yayınları.

- DEGH, Linda (2005). “Gününüz Bağlamında Efsane Üzerine Teorik Bir Düşünme ve Efsanenin Tanımı”, Çev.: Adem Koç, Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2, Haz.: M. Öcal Oğuz ve Selcan Gürçayır, Ankara: Geleneksel Yayıncılık, s. 342-353.
- DEMİRCİOĞLU, Aziz (1973). 100 Yıllık Kastamonu Basını 1872-1972, Kastamonu: Doğrusöz Matbaası.
- EYÜPGİLLER, Kemal Kutgün (2010). “Şâbân-ı Velî Külliyesi”, İslam Ansiklopedisi, C. 38, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 210-211.
- <http://ilminfazileti.blogcu.com/seyh-sa-ban-i-veli-hazretleri/8675254> (ET: 01.05.2014).
- <https://www.facebook.com/Halveti-Şeyh-Şaban-i-Velî-Yolu-171760376188126> (ET: 03.05.2017).
- <https://www.facebook.com/pg/HzVeli/likes> (ET.: 03.05.2017).
- <https://www.facebook.com/search/str> (ET: 03.05.2017).
- <http://www.frmtr.com/islami-resimler/609251-evliyalar-seyh-saban-i-veli-hazretlerinin-kerametleri.html> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.halveti.net/Tasavvuf.asp?cid=6&sid=25> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.islamiyasam.com/forum/topic4012.html> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.kastamonukulturturizm.gov.tr/TR,63891/hzpir-seyh-saban-i-veli-kulliyesi.html> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.kerimkara.com/seyh-saban-i-veli.html> (ET: 03.05.2014).
- [http://www.lamelifdergisi.com/dergi/Detay.asp?name=ISLAM_BUYUKLERI/_Hazreti_Pir_Seyh_Saban-i_Veli_\(ks\)](http://www.lamelifdergisi.com/dergi/Detay.asp?name=ISLAM_BUYUKLERI/_Hazreti_Pir_Seyh_Saban-i_Veli_(ks)) (ET: 01.05.2014).
- <http://www.mehmedeminguvener.com/icerikdetay.asp?id=6&akid=1> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.risaleforum.net/tasavvuf-111/ehli-sunnet-tarikat-ve-cemaatler-112/34236-hzpir-seyh-sabani-veli.html> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.sancaktepebilgievi.gen.tr/bilgievi.aspx?sayfa=kimkimdir&id=11> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.semerkandaile.com/Detay.aspx?YaziID=426> (ET: 01.05.2014).
- <http://www.yasarkalafat.info/index.php?ll=news&w=1> (ET: 03.04.2014).
- İbrahim Hâs (2008). Şabâniyye Silsilesi, Haz.: Mustafa Tatcı, İstanbul: H Yayınları.
- KALAFAT, Yaşar. “Kastamonu ve Yakın Çevresinde İslam Azizleri”, www.oocities.org/yasarkalafat/mak12.htm (ET: 09.10.2013).
- KALAFAT, Yaşar ve TURAN, Ahmet (2013). “Halkbilimi Penceresinden Şeyh Şâbân-ı Velî Hz.”, Anadolu Kültür Coğrafyasında Manevi Mimarlar ve Halk İnanmaları, Ankara: Berikan Yayınevi, s. 61-82.

- KOÇAK, Aynur (2003). Yazılı Sözlü ve Elektronik Kültür Ortamlarında Mehmed Emin Tokadi, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- KÜÇÜKBASMACI, Gülten (2000). Kastamonu Halk Tababeti, İnanış ve Uygulamaları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Mehmet Behçet (1998). Kastamonu Eski Eserleri (Kastamonu Âsâr-ı Kadîmesi), Haz.: Musa S. Cihangir, Kastamonu: Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi Yayınları.
- OCAK, Ahmet Yaşar (2010). Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- _____ (2011). “Evliya Menakıbnameleri”, Osmanlı Sufiliğine Bakışlar, İstanbul: Timaş Yayınları, s. 229-252.
- OĞUZ, M. Öcal ve YAVUZ, Ayşe (Haz.) (2005). 2004 Yılında Çorum’dan Derlenen Efsaneler, Ankara: Gazi Üniversitesi Çorum Fen Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Topluluğu Yayınları.
- OKUMUŞ, Ali (1998). Menâkıb-ı Şeyh Şa‘bân-ı Velî, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ONG, Walter J. (1999). Sözlü ve Yazılı Kültür: Sözü Teknolojileşmesi, Çev.: Sema Postacıoğlu Banon, İstanbul: Metis Yayınları.
- Ömer Fuadî (1998). Menakıb-ı Şeyh Şabân-ı Veli ve Türbename, Haz.: Muhammed Safi, Kastamonu: Hazret-i Pîr Şeyh Şabân-ı Veli Kültür Vakfı Yayınları.
- Ömer Fuadî (2011). Hz. Pîr Şabân-ı Velî Menkıbeleri, Haz.: Muhammed Bedirhan, İstanbul: Nefes Yayınları.
- ÖZDEMİR, Nebi (2008). Medya Kültür ve Edebiyat, Ankara: Geleneksel Yayınları.
- PEHLİVAN, Gürol (2009). “Dinî Şahsiyetler Etrafında Oluşan Anlatılar”, Millî Folklor, S. 83, s. 88-96.
- “Şa‘bân-ı Velî” (1993). Türkiye Gazetesi Evliyâlar Ansiklopedisi, C. 11, İstanbul: İhlas Gazetecilik.
- TATCI, Mustafa (2012). Hazret-i Pîr Şeyh Şabân-ı Velî ve Şabâniyye, İstanbul: H Yayınları.
- _____ (2007). “Kastamonulu Eren Şabân-ı Velî ile İlgili Yeni Bilgiler”, G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, s. 309-318.
- TATCI, Mustafa ve KURNAZ, Cemal (2010). “Şabân-ı Velî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 38, Ankara: TDV, s. 208-210.
- TATCI Mustafa ve SEVER Mustafa (2012). Ömer Fuadî Divânçe-i İlâhiyât - Sadefiyye - Pendiyye, Ankara: Hz. Pîr Şeyh Şabân-ı Velî Kültür ve Sanat Derneği Yayınları.
- web.deu.edu.tr/ilyas/kastamonu/sabanivele/ sabanivele. htm (ET: 25.03.14).

www.kastamonukulturturizm.gov.tr/belge/1-65967/hz.pir-seyh-saban-1-veli-kulliyesi-html (ET: 01.11.2013).

www.youtube.com/watch?v=bFENk8LjHu4 (ET: 25.03.14).

YAZAR, İlyas (2001). Ömer Fuâdî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Bülbüliyye'sinin Metni, İstanbul: Hazret-i Pir Şeyh Şabân-ı Veli Vakfı Yayınları.

YAZAR, L. Nihal (1985). Halvetîliğın Şa'bâniyye Kolu-Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî ve Türbenâme, Ankara: Mas Matbaacılık.

YILMAZ, Semra (2012). Türbe Ziyaretlerinin Sosyolojik Anlamı (Şeyh Şabân-ı Veli ve Mevlana Türbeleri Örneği), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: 2012.

ZENGİN, Ahmet Yaşar (2004). Kastamonu Velileri, İstanbul.